

Borgarting lagmannsrett - LB-2012-5025 - RG-2012-140

Instans	Borgarting lagmannsrett - Kjennelse
Dato	2012-01-26
Publisert	LB-2012-5025 - RG-2012-140
Stikkord	22. juli-saken. Straffeprosess. Begrensning av rett til innsyn i dokumenter. Straffeprosessloven § 242. EMK artikkel 8.
Sammendrag	Lagmannsretten ga de ankende parter medhold i at politiet ikke kan gi andre fornærmede og deres bistandsadvokater innsyn i fornærmedes politiforklaringer og fotografier. Dette gjaldt både innsyn gjennom oversendelse av dokumenter og gjennomlesning ved oppmøte på politistasjon. Straffeprosessloven § 242 måtte vike for personvern hensynet hjemlet i EMK artikkel 8.
Saksgang	Oslo tingrett TOSLO-2011-142455-1 - Borgarting lagmannsrett LB-2012-5025 (12-005025SAK-BORG/04). Anke til Høyesterett forkastet, HR-2012-595-U.
Parter	Fornærmede representert ved advokat Silje Elisabeth Stenvaag mot Oslo politidistrikt og John Christian Elden.
Forfatter	Lagdommer Anne Austbø. Lagdommer Einar Høgetveit. Lagdommer Mary-Ann Hedlund.

Høyesterett har ved kjennelse av 4. januar 2012 (HR-2012-38-U) opphevet lagmannsrettens kjennelse av 24. november 2011 (LB-2011-155296) vedrørende fornærmedes adgang til å kreve rettslig prøving av påtalemyndighetens beslutning under etterforskningen om ikke å begrense andre fornærmedes innsynsrett.

Saksforholdet og partenes anførsler inntas slik det er beskrevet i lagmannsrettens kjennelse av 24. november 2011:

Saken gjelder omfanget av retten for fornærmede og bistandsadvokater til dokumentinnsyn etter straffeprosessloven § 242. Spørsmålet er om domstolene på det grunnlag at innsyn vil være i strid med EMK artikkel 8 kan beslutte at fornærmede og deres bistandsadvokater ikke skal gis innsyn i politiavhørene til andre fornærmede i straffesaken mot A. Politiets etterforskning mot A omfatter to saksnumre, 11762579-Regjeringskvartalet og 11467596-Utøya.

Ved Oslo politidistrikts brev av 2. september 2011 til alle bistandsadvokatene i sakene ble det opplyst at bistandsadvokatene ville bli gitt innsyn i saksdokumentene, men at enkelte dokumentkategorier ville bli unntatt fra innsyn av hensyn til etterforskningen. Om dokumenter som gjelder fornærmede i de to sakene, uttalte Oslo politidistrikt:

Av bistandsadvokater er det reist spørsmål om fornærmedes politiforklaring og helseopplysninger kan unntas øvrige bistandsadvokaters innsyn. Det er anført at legeerklæringer/psykologerklæringer mv vil inneholde sensitive opplysninger, og at avhørene inneholder detaljerte opplysninger av svært personlig karakter.

Politiet mener dokumentene ikke kan unntas bistandsadvokatens innsyn etter straffeprosessloven § 242, men har vurdert spørsmålet ut fra påtaleinstruksen § 16-4.

Politiet har besluttet å ikke sende ut til de øvrige bistandsadvokater den enkelte fornærmedes medisinske opplysninger og psykologerklæringer, eller obduksjonsrapporter og tekniske undersøkelser av de avdøde. Politiet antar at det ikke vil være nødvendig for øvrige bistandsadvokater å besitte disse dokumentene for å kunne ivareta sin klients interesser i saken. Videre vurderer politiet det ut fra personvern hensyn som betenkelig å distribuere dokumenter med et slik innhold

Bistandsadvokatens rett til innsyn i de dokumenter som ikke sendes ut i medhold av påtaleinstruksen § 16-4, blir ivaretatt ved at dokumentene vil være tilgjengelig for gjennomlesning ved de lokale politidistrikt.

Politiets standpunkt innebar at man var innstilt på å la de fornærmedes politiforklaringer inngå i de dokumentene som ble stilt til disposisjon for bistandsadvokatene gjennom kopi, lagret på CD-plate.

Den 12. september 2001 fremmet advokat Silje Elisabeth Stenvaag på vegne av syv fornærmede i sak 11762579-Regjeringskvartalet begjæring til Oslo tingrett om rettslig kjennelse for begrenning av dokumentinnsyn. Politiet ga begjæringen oppsettende virkning slik at avhørene foreløpig ikke ble utlevert.

Oslo tingrett avsa 16. september 2011 kjennelse i sak nr. TOSLO-2011-142455-1 ENE-OTIR/03 med slik slutning:

Begjæring av 12. september 2011 fra advokat Silje Elisabeth Stenvaag tas ikke til følge.

Advokat Stenvaag har 21. september 2011 anket tingrettens kjennelse til Borgarting lagmannsrett. Anken ble begjært gitt oppsettende virkning, og lagmannsretten besluttet 29. september 2011 å gi oppsettende virkning inntil lagmannsretten har avgjort saken.

Advokat John Christian Elden, har, på vegne av seg selv og øvrige oppnevnte bistandsadvokater i Advokatfirmaet Elden DA, i skriv av 22. september 2011 under påberopelse av partsinteresse i saken inngitt anketilsvar, jf. Straffeprosessloven § 377.

Det fremgår av anken til Høyesterett at Oslo politidistrikt etter anmodning fra en rekke fornærmede foreløpig skal ha holdt tilbake politiforklaringene fra langt flere fornærmede enn denne saken gjelder, anslagsvis opp mot 100 forklaringer.

Lagmannsretten la i sin kjennelse av 24. november 2011 til grunn at straffeprosessloven § 242 tredje ledd ikke gir en fornærmet rett til å kreve rettslig prøving av påtalemyndighetens beslutning om ikke å begrense andre fornærmedes rett til innsyn i vedkommendes politiforklaringer og avviste anken over tingrettens avgjørelse.

Høyesterett er kommet til at fornærmede har en slik adgang og har i sin vurdering vist til formålet med straffeprosessloven § 242 tredje ledd, som gir adgang til å bringe en beslutning om nekting av innsyn inn for retten, men ikke sier noe om situasjonen dersom innsyn tillates. Høyesterett har i kjennelsen avsnitt 17 lagt vekt på EMK artikkel 8 og artikkel 13.:

Avgjørende for utvalget er at en fornærmet som med rimelig grunn kan hevde at andre fornærmedes innsyn i straffesaksdokumenter vil krenke hans rett til privatliv fastsatt i EMK artikkel 8, etter artikkel 13 i den samme konvensjonen har rett til et effektivt rettsmiddel for å få prøvd spørsmålet om konvensjonskrenkelse. Norske myndigheters - herunder domstolens - plikt til å sikre et slik rettsmiddel følger av artikkel 1, jf. menneskerettsloven § 3, jf. § 2. Det er på det rene at de nevnte konvensjonsregler kan utgjøre et selvstendig grunnlag for rettslig prøving, utover det som følger av internrettslige regler isolert sett...

Lagmannsretten må på denne bakgrunn foreta en ny vurdering. Prosessfullmektigene har avgitt tilleggsuttalelser i saken av henholdsvis 16. og 17. januar 2012. Kopi av de ankende parters politiforklaringer er innhentet fra Oslo politidistrikt som for øvrig ikke har gitt bemerkninger i saken.

De ankende parter har om sakens realitet i hovedsak anført:

Andre bistandsadvokaters innsyn i de fornærmedes politiforklaringer vil medføre et brudd på deres rett til privatliv, jf EMK artikkel 8. Retten må foreta en konkret vurdering av om behovet for innsyn er nødvendig for de som krever dette. Dersom innsyn finnes å være nødvendig, må det vurderes om behovet for innsyn er større enn behovet for beskyttelse mot innsyn, proporsjonalitetsvurdering.

Alle politiavhørene inneholder i utgangspunkt opplysninger om navn, fødselsnummer, adresse, telefonnummer. Det er også tatt fotografier av de fornærmede. I avhørene er det gått inn på den fornærmedes subjektive opplevelse av selve hendelsen. Det er stilt detaljerte spørsmål om hvordan fornærmede har hatt det fysisk og psykisk i etterkant av hendelsen, og om helsemessige konsekvenser herunder av psykisk art.

Det er ikke fremkommet konkrete anførsler om hvilket saklig behov bistandsadvokatene har for innsyn i de ankende parter politiavhør. I denne konkrete saken er gjerningspersonen kjent og skyldspørsmålet uomtvistet, og de aktuelle politiavhør gir ingen informasjon som kaster lys over gjerningsmannens handlinger. Videre er det klarlagt at erstatningskravene ikke skal behandles i tilknytning til straffesaken.

Av forarbeidene fremgår at det er behovet for informasjon om egen sak som skal ivaretas, samt behov for informasjon om sakens utvikling og fremdrift, prosessuelle rettigheter, fengslingsavgjørelser og domfellelse m.v.

Opplysninger om helseforhold er sensitive personopplysninger. Opplysninger om navn, adresse m.v. vil ikke kunne karakteriseres som sensitive opplysninger i seg selv, men vil alt etter kontekst kunne få en sensitiv karakter.

I denne saken er antallet personer som i utgangspunkt har rett til innsyn, stort. Bistandsadvokatene har skrevet under taushetserklæring, men denne vil etter det opplyste opphøre så snart innsyn for de fornærmede ikke vil være til skade for etterforskningen. Medias interesse er enorm og vil komme til uttrykk i deres anstrengelser for å få tilgang til sakens dokumenter. Til nå er ingen av de ankende parter kalt inn eller forespurt om å vitne under hovedforhandlingen. Dette innebærer at de alle har en reell mulighet til helt å unngå spredning av privat informasjon.

De ankende parter har nedlagt slik påstand:

Politiet har ikke rett til å gi andre fornærmede eller deres oppnevnte bistandsadvokater innsyn i politiavhør og fotografier av de fornærmede med Oslo tingretts saksnummer 11-133264ENE-OTIR/02, 11-133312ENE-OTIR/02, 11-133794ENE-OTIR/02, 11-133798ENE-OTIR/02, 11-135343ENE-OTIR/02, 11-13889ENE-OTIR/08 og 11-130123ENE/OTIR-08.

Ankemotpartene har i hovedsak anført:

Det kan ikke ses å være rettslig grunnlag for å gjøre unntak fra innsynsretten.

Politiets rett til innhenting av bevis er blant annet underkastet begrensninger i EMK art 8. Reglene knyttet til personvern vil primært få sin anvendelse som begrensning i politiets innhentingsadgang. Det vises til Rt-2005-1137 hvor innsynsretten i kommunikasjonskontroll er vurdert i forhold til personvernhensyn.

En innsynsberettiget part kan for øvrig ikke begrunne hvilken betydning et dokument eller bevis har før dokumentet eller beviset er gjennomgått. Noen slik ordning legger ikke vår prosess opp til da den har lovfestet innsynsretten i det som saklig utgjør «sakens dokumenter» uten noen kvalitetsvurdering knyttet til konkret bevisverdi.

En slik tilnærming kan heller ikke sees å kreves etter EMK, og den ville i så fall kommet i strid med de øvrige EMD-avgjørelser som er avsagt knyttet til innsynsrett og jevnbyrdigheten mellom sakens parter. Dersom det kreves en slik relevansvurdering for innsyn i etterforskningsmaterialet, vil dette selvsagt også gjelde overfor tiltalte, dennes forsvarer og andre tredjepersoner.

Det bemerkes at det etter svensk rett også foreligger en generell innsynsrett fra offentligheten som sådan i straffesaksdokumenter etter at tiltalte er reist, og at det ikke er hevdet at dette er i strid med EMK art. 8.

De strenge reglene for tilbakehold av innsyn i straffeprosessloven § 242a, som for øvrig ikke kommer til anvendelse i nærværende sak, er ment å gi en positiv rettslig avgrensning, og er nøye drøftet i lovforarbeidene. Når det ikke er rettslig adgang til å holde unna fra siktede og fornærmede politiforklaringer og bevismidler som ikke har konkret bevisverdi i straffesaken ut fra en personverntankegang alene, er dette godt begrunnet i en demokratisk rettspleie. De strenge tilleggsvilkår som er vurdert i straffeprosessloven § 242a, er resultatet av en grundig høringsprosess og lovbehandling der særlig forholdet til folkeretten i EMK er vurdert.

Advokat Elden har ikke nedlagt noen påstand.

Lagmannsretten skal ta stilling til om de oppnevnte bistandsadvokaters innsyn i de fornærmedes forklaringer vil være i strid med EMK art. 8. Dette ble også vurdert av Oslo tingrett slik at det er naturlig å ta utgangspunkt i tingrettens kjennelse.

Etter det lagmannsrettens forstår, er tingrettens oppfordring i slutten av kjennelsen fulgt opp slik at det skal være enighet mellom politiet og bistandsadvokatene om at bistandsadvokatene/fornærmede i Utøyasaken ikke krever innsyn i de fornærmedes forklaringer i Regjeringskvartalsaken. Saken gjelder derfor bare innsyn fra andre bistandsadvokater i sistnevnte sak.

Lagmannsretten forstår de ankende parter slik at begjæringen om begrensning av innsynet gjelder de fornærmedes politiforklaringene og fotografier. Det er ingen uenighet om at disse dokumenter tilhører sakens dokumenter i straffeprosessrettslig sammenheng.

Retten til dokumentinnsyn er et grunnleggende prinsipp i vår strafferettspleie. Under etterforskningen er dette regulert i straffeprosessloven § 242 som gir alle aktørene i straffesaken, både mistenkte, forsvarer, fornærmede, etterlatte og bistandsadvokat, rett til dokumentinnsyn. Innsynsretten på etterforskningsstadiet er noe begrenset og det vises til tingrettens beskrivelse av dette:

Imidlertid gjelder ikke en ubegrenset rett til dokumentinnsyn på etterforskningsstadiet. Det følger av straffeprosessloven § 242 første ledd første punktum at dokumentinnsyn bare kan gis «*såfremt det kan skje uten skade eller fare for etterforskningens øyemed eller for tredjemann*». Hensynet til «*tredjemann*» tar sikte på å verne vitner, fornærmede og kilder fra represalier og påvirkninger fra mistenkte eller kretsen rundt ham, jfr. Inst.O.nr. 27 (2007-2008) punkt.1.7.7. Ytterligere begrensninger følger av straffeprosessloven § 242 første ledd (opplysninger fra kommunikasjonskontroll) og § 242a (opplysninger som kan sette liv i fare, ødelegge politimetoder, ødelegge politisamarbeid med andre land, hensynet til rikets sikkerhet, etc), samt der det er besluttet anonym vitneførsel etter § 130a og § 234a jfr. § 242 annet ledd.

I påtaleinstruksen § 16-4 heter det at «*Fornærmede og etterlatte i lovbestemt rekkefølge kan få kopi av sakens dokumenter i den grad det er nødvendig for at de skal kunne ivareta sine interesser i saken og det for øvrig anses ubetenkelig*». Det kan etter rettens mening ikke utledes av denne paragrafen at uttrykkene «*nødvendig*» og «*ubetenkelig*» oppstiller ytterligere skranker for dokumentinnsyn enn det som følger av ovennevnte lovttekster. Påtaleinstruksen er en forskrift viss bestemmelser ikke kan innskrenke rettigheter som følger av loven, jfr. Rt-2010-929 avsnitt 15-16.

Lagmannsretten er enig med tingretten i at det er begrensningene i dokumentinnsynet som krever særskilt hjemmel, og at slik hjemmel ikke finnes i vår interne straffeprosesslov.

Spørsmålet er om EMK art 8 kan sette begrensninger i innsynsretten. Denne bestemmelse omhandler retten til respekt for privatliv og familieliv og lyder:

1. Enhver har rett til respekt for sitt privatliv og familieliv, sitt hjem og sin korrespondanse.
2. Det skal ikke skje noe inngrep av offentlig myndighet i utøvelsen av denne rettighet unntatt når dette er i samsvar med loven og er nødvendig i et demokratisk samfunn av hensyn til den nasjonale sikkerhet, offentlige trygghet eller landets økonomiske velferd, for å forebygge uorden eller kriminalitet, for å beskytte helse eller moral, eller for å beskytte andres rettigheter og friheter.

Bestemmelsen innebærer som utgangspunkt at staten må avstå fra inngrep i de nevnte rettighetene med mindre inngrepet har hjemmel i artikkel 8 nr. 2. I dette tilfellet må de ankende parters rett til vern av privatlivet vurderes i forhold til nødvendigheten av norsk lovgivning vedrørende bistandsadvokatenes innsynrett.

Begrepet *privatlivet* skal etter EMDs praksis forstås vidt, og det er ikke mulig å gi en uttømmende definisjon av begrepet, jf Kjølbro: Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, 3. udgave side 605, og Høstmælingen: Internasjonale menneskerettigheter 2003 side 215. I teorien henvises til at begrepets innhold må få sitt innhold gjennom rettspraksis. Lagmannsretten er imidlertid ikke kjent med rettsavgjørelser vedrørende EMK art 8 som har særlig betydning for nærværende sak. Lagmannsretten er enig med tingretten i at EMDavgjørelsen i saken *M.S. mot Sverige av 27. august 1997* skiller seg fra nærværende sak.

Forholdet til menneskerettighetene ble drøftet i forbindelse med forberedelsen av straffeprosessloven § 242a både i Ot.prp.nr.24 (2002-2003) kap. 5 og i Ot.prp.nr.76 (2006-2007) kap. 5, da bestemmelsen ble noe endret. § 242a gjelder adgangen til på nærmere betingelser og ved rettens kjennelse, å nekte mistenkte og forsvareren innsyn i dokumenter som ikke skal brukes som bevis i straffesaken. Begrensningene ble vurdert i forhold til siktedes rett til rettferdig rettergang, EMK art. 6 nr. 1, og siktedes øvrige rettigheter etter EMK art. 6 for å kunne ivareta sitt forsvar. Det er blant annet vist til at praksis fra EMD viser at unntak fra det grunnleggende prinsipp om siktedes innsynsrett, bare kan gjøres når det er strengt nødvendig. Drøftelsen gir etter lagmannsrettens skjønn liten veiledning for den vurdering som må foretas i relasjon til art. 8 i nærværende sak.

Lagmannsretten bemerker først at de dokumenter som politiet i medhold av påtaleinstruksen § 16-4 ikke har sendt over til bistandsadvokatene, men har henvist til innsyn ved gjennomlesning ved det lokale politidistrikt, klart må omfattes av begrepet privatlivet i art. 8 nr.1. Det dreier seg om den enkelte fornærmedes medisinske opplysninger, psykologerklæringer, obduksjonsrapporter og tekniske undersøkelser av avdøde m.v..

De fornærmedes forklaringer til politiet inneholder foruten opplysninger som navn og fødselsdata og arbeidssted, beskrivelser av deres opplevelser; hvor de befant seg i Regjeringsbygget, hvordan de opplevde bombeangrepet, hvordan de kom seg ut og deres reaksjoner. Det er i noe varierende grad også gitt opplysninger om deres helsetilstand i tiden etter angrepet.

Lagmannsretten er enig med tingretten i at det skal lite til for at helseopplysninger skal anses å komme inn under begrepet *privatlivet* i relasjon til art. 8. Dette må antas å gjelde også egen forklaring om sin helsesituasjon. Etter lagmannsrettens oppfatning må også fotografier i utgangspunkt anses å omfattes av begrepet privatlivet. Dette må i alle fall gjelde fotografier som er tatt i forbindelse med politiavhør. Lagmannsretten er følgelig kommet til at både politiforklaringer og fotografier omfattes av art. 8 nr.1.

Det å gi innsyn i slike dokumenter må etter lagmannsrettens oppfatning anses som inngrep i privatlivet. Det kan imidlertid gjøres inngrep i privatlivet dersom dette er i samsvar med intern lovgivning og er nødvendig i et demokratisk samfunn blant annet for å beskytte andres rettigheter og friheter, jf art. 8 nr. 2. Innholdet av nødvendighetsbegrepet er ut fra praksis i EMD beskrevet slik i Høstmølingen, side 123:

Domstolen vil legge til grunn at ordet nødvendig ikke er det samme som absolutt nødvendig eller uunnværlig, men på den annen side kreves det mer enn at det er ønskelig. Det sies gjerne at inngrepet må komme som følge av et presserende eller tvingende samfunnsbehov. Statens skjønnsmargin kommer inn her, likeens at det må foreligge proporsjonalitet mellom mål og middel.

Verken i forarbeidene til straffeprosessloven av 1981 eller ved senere endringer, synes det å ha vært gjort noen sondring mellom omfanget av fornærmede/bistandsadvokatens innsynsrett og siktedes innsynsrett. Selve retten til dokumentinnsyn synes å ha samme omfang. Straffeprosessloven gir følgelig ikke å gi rom for å anse innsynsretten for fornærmede/bistandsadvokaten som mindre omfattende enn siktedes/forsvarers innsynsrett.

I forhold til EMK art. 8 nr. 2 må det derimot foretas en konkret vurdering av nødvendigheten av bistandsadvokatens rett til innsyn. Denne vurdering er ikke nødvendigvis den samme som en tilsvarende vurdering av siktedes/forsvarers innsynsrett. Det vises for øvrig til at siktede har fått et særlig vern i art. 6 om rettferdig rettergang, mens bistandsadvokat og fornærmede ikke er spesielt vernet. Retten til dokumentinnsyn for bistandsadvokaten må følgelig vurderes ut fra de mer generelle regler i art. 8.

Ved vurderingen av nødvendighetskravet tar lagmannsretten som tingretten utgangspunkt i at lovgiver de senere år har ansett det nødvendig å styrke fornærmedes rettigheter generelt. Fornærmede er imidlertid ikke gitt full partsstilling i straffeprosessen. Det er lagt avgjørende vekt på at det er viktigere hvilke konkrete rettigheter de fornærmede tilkjennes, jf Ot.prp.nr.11 (2007-2008) side 26. I proposisjonen uttales på side side 8:

Når det gjelder utvidelsen av bistandsadvokatens oppgaver, følger denne stort sett av forslagene til bestemmelser som gir styrkede rettigheter til fornærmede og etterlatte. Bistandsadvokatens oppgave vil være å hjelpe fornærmede og etterlatte med å utøve disse rettighetene. For å tydeliggjøre bistandsadvokatens rolle, foreslås det at bistandsadvokatens oppgaver og rettigheter innarbeides i de enkelte bestemmelsene om saksbehandlingen i tillegg til den generelle oppdragsangivelsen i straffeprosessloven § 107 c om at advokaten skal varetta fornærmedes interesser i forbindelse med etterforskning og hovedforhandling i saken og gi fornærmede slik annen hjelp og støtte som er naturlig og rimelig i forbindelse med saken .

Bistandsadvokaten er gitt rettigheter direkte, og kan også utøve de rettigheter som er gitt til fornærmede eller etterlatte på deres vegne, jf straffeprosessloven § 107c femte ledd. Tidligere var bistandsadvokatens rolle først og fremst å være en støtte til fornærmede før og under selve hovedforhandlingen samt å fremme erstatningskrav. Etter lovendringene som trådte kraft i 2008, er fornærmede og bistandsadvokaten gitt en mer synlig og aktiv rolle i selve prosessen. Bistandsadvokaten har blant annet rett til å være til stede ved alle rettsmøter, rett til å være til stede ved avhør av egen klient, foreslå supplerende bevisførsel og under hovedforhandlingen rett til å stille spørsmål til tiltalte og vitner. Spørsmålet om begrensning av bistandsadvokatens innsyn i andre fornærmedes forklaringer, har ikke vært en aktuell problemstilling.

Advokat Elden har ikke gått konkret inn på hvilket behov bistandsadvokatene har for forklaringer fra andre fornærmede, men det er vist til at dette ikke kan vurderes før dokumentet er gjennomgått.

Bistandsadvokatens oppgaver er nærmere beskrevet i NOU 2006:10 side 55:

Utvalget har selv analysert fornærmedes og etterlattes behov og interesser i straffesaken i kapittel 7 og 8. Fornærmedes og etterlattes typiske interesser knytter seg både til sakens utfall og saksbehandlingen. Når det gjelder utfallet av saken knytter fornærmedes og etterlattes interesser seg gjerne til at:

- saken blir oppklart
- det blir fastslått at fornærmede har vært utsatt for urett ved at den skyldige blir tiltalt og dømt
- den skyldige får en passende straff
- det ytes rimelig erstatning og oppreisning

I tilknytning til saksbehandling er gjerne følgende interesser sentrale:

- rask saksbehandling
- informasjon om hva som skjer i saken
- å bli hørt og få bidra til at saken blir best mulig opplyst
- hensynsfull rettergang

I tillegg er personlig sikkerhet under saken og senere viktig for en del etterlatte.

Når det gjelder behovet for å ivareta fornærmedes rettigheter når det gjelder den strafferettslige siden av saken, legger lagmannsretten vekt på at det dreier seg om fornærmede som ut fra sin situasjon ikke er i stand til å belyse de faktiske forhold før selve bombeangrepet. Deres forklaringer inneholder ikke opplysninger om siktedes handlinger forut for bombeangrepet.

Når det gjelder sakens erstatningsrettslige sider, kan de ankende parters forklaringer ikke sies å ha noen direkte betydning for forberedelsen av andre fornærmedes erstatningskrav. En mulig interesse av å sammenligne skadesituasjoner, må tillegges liten vekt i denne sammenheng. Størrelsen og begrunnelsen for eventuelle erstatningskrav fremgår heller ikke av politiforklaringene.

Lagmannsretten er av den oppfatning at de øvrige bistandsadvokater har liten eller intet behov for politiforklaringer og andre dokumenter vedrørende de ankende parter når forklaringene ikke vedrører selve straffesaken. Det samme gjelder eventuelle fotografier som er tatt i forbindelse med politiavhørene.

Ved den proporsjonalitetsvurdering som må foretas, finner lagmannsretten at det også må legges vekt på den ekstraordinært store spredningen av dokumenter som det her er tale om. Lagmannsretten kan ikke se at det er presserende eller tvingende behov for at bistandsadvokater har rett til innsyn uten begrensninger i forhold til andre fornærmedes privatliv i et tilfelle som dette.

Lagmannsretten er etter dette kommet til at respekten for privatliv må være avgjørende slik at innsyn fra andre bistandsadvokater i de aktuelle dokumentene vedrørende de ankende parter, må anses å være i strid med EMK art. 8. Dette medfører at det heller ikke gis adgang til gjennomsyn av disse dokumenter. Selv om man ved en slik ordning i praksis neppe vil få mange begjæringer om gjennomsyn, vil vernet av privatlivet ikke være effektivt.

Lagmannsretten finner grunn til å presisere at denne avgjørelse er tatt ut fra situasjonen på etterforskningsstadiet. Etter at tiltale er tatt ut, kommer straffeprosessloven § 264a til anvendelse. Dersom en fornærmet blir bedt om å avgi vitneforklaring i retten, kan situasjonen for eksempel tenkes å bli vurdert annerledes.

Anken tas etter dette til følge slik at de ankende parter gis medhold i at politiet ikke kan gi andre fornærmede og deres bistandsadvokater innsyn i de fornærmedes politiforklaringer og fotografier. Dette gjelder både innsyn gjennom oversending av dokumenter og gjennomlesning ved oppmøte på politistasjoner.

Kjennelsen er enstemmig.

Slutning

Politiet kan ikke gi andre fornærmede eller deres oppnevnte bistandsadvokater innsyn i politiavhør og fotografier av de fornærmede i sakene med Oslo tingretts saksnummer 11-133264ENE-OTIR/02, 11-133312ENE-OTIR/02, 11-133794ENE-OTIR/02, 11-133798ENE-OTIR/02, 11-135343ENE-OTIR/02, 11-13889ENE-OTIR/08 og 11-130123ENE/OTIR-08.